

BATI MEDENİYETİNİN BUGÜNKÜ DURUMU

İlmi ve teknolojik gelişmelerin dışındaki medeniyet anlayışının(yani insanlık ve duyarlılığın) Batıda geldiği durumu, yine Batılı yazar ve düşünürlerden öğrenelim.

Raoul Vaneigem, “Gençler İçin Hayat Bilgisi El Kitabı”nda; “Çürüyen gündelik hayat. ‘Hayatta kalmak için çalış, tüketmek için hayatta kal!’ Bu cehennemi döngüde yaratma tutkusuna, hazza yer yoktur. Her üretkenlik çağrısı köleliğe bir çağrıdır. Maddi olan, iktisadi olan, kamusal ve özel yaşamı tahakkümü altına alır. Maddi-manevi her şeyi tüketme yeteneğimiz, hiyerarşinin basamaklarını çıkış hızımızı gösterir. Küçük ‘yurttaşlar’a toplumsal roller öğretilir. Tam olarak benimsenen her rol, gösteri hiyerarşisinde yükselmeyi sağlar. Yaşam hazzındaki niteliğin yerini hıza dayalı nicelik almıştır.” diyor.

Michel Henry, “Barbarlık” adlı yapıtında şu konulara dikkat çekiyor: Tekniğin özerk işleyişine; doğa bilimlerinin nesneliliğiyle büyülenmiş sözde-insan bilimlerinin canlı birey olan insanı unutmalarına; sanatın öldüğüne ve kutsalın yok olduğuna; üniversitelerin memur üreten makinelere dönüştüğüne ve giderek tahrip olduğuna; yapaylıkların birbirini izlediği medyatik bir güncellik çılgınlığına...

Jean Baudrillard, “Amerika” adlı eserinde şunu yazıyor; “Amerika’nın kendine özgü yapaylığı, tanıtım kültürü, gündelik yaşamın içine girerek bambaşka bir anlam kazanan ahlâk ve politika pratikleri, en iyi Reagen’in kimliğinde anlaşılabilir; sinema oyuncusu, vali, başkan ve gülümseyen bir yalancı.”

Guy Debord, “Gösteri Toplumu ve Yorumlar” kitabında; “Hapishane halindeki bir dünyada yaşamaktayız. Gösteri toplumunda kurtuluş vaatleri de gösterinin bir parçasına dönüşür, sahteleşir. Tüm dünya aynı gösterinin sahnesidir artık; hepimiz aynı gösterinin oyuncusu ve seyircisi oluruz.” diyor.

Jean Baudrillard, “Tüketim Toplumu” kitabında ise şunları dile getiriyor; “Gerçek ihtiyaçlar ile çağımızın yönlendirdiği sahte ihtiyaçlar arasındaki ayrımın ortadan kalktığı tüketim toplumunda, kişi tüketim mallarını satın almanın ve bunları sergilemenin toplumsal bir ayrıcalık ve prestij getirdiğine inanır. İnsan bu süreçte bir yandan kendini toplumsal olarak diğerlerinden ayırt ettiğine inanırken, bir yandan da tüketim toplumuyla bütünleşir. Dolayısıyla tüketmek birey için bir zorunluluğa dönüşür. İnsani ilişkiler yerini maddelerle ilişkiye bırakır. Artık geçerli ahlâk, tüketim etkinliğinin ta kendisidir.”

Ray Bilington, “Felsefeyi Yaşamak” adlı eserinde; “Kültür, gelişen, açılan, kendinden büyüyen yaşamın kendisidir. Sanat, ahlâk ve din, yaşamın temel çehreleridir. Ama modern toplumda; yaratıcılık yerini can sıkıntısına, kutsallık umutsuzluğa, eğitim uyuma bırakmıştır.”, “Duyarlık ve duygular devre dışı bırakılırken maddeciliğin hükümlerine başlandı.”, “İnsanoğlu var olduğu günden beri mutluluğu, o ‘imkânsız laneti’ aradı. Hâlâ arıyoruz. Arayış ise, felsefenin ta kendisidir. Ve felsefe yaşanan bir şey değilse hiçbir şeydir.” demekte.

Jean Baudrillard, “Kötülüğün Şeffaflığı” adlı bir diğer yapıtında şu görüşü savunmuş; “Yüz, söz, cinsiyet, beden, irade ve kamuoyu her yerde insanlık dışı bir biçimde yeniden oluşturuluyor. Yeşil alanlara, doğaya, genlere, olaylara ve tarihe yapılan estetik cerrahiye saymıyoruz.”, “Maskeli toplumlar (komünist toplumlar) maskelerini çıkardı. Yüzleri neye benziyor? Biz (Batı) maske çıkaralı çok zaman oldu, artık ne maskemiz var, ne de yüzümüz. Hafızamız da yok.”, “Artık üreten toprak değil, zenginliği yaratan da iş değildir; toprağı ve işi üreten şey, bir haz aldırmadır. İletişim konuşmak değil, konuşturmadır. Enformasyon bilmek değil, bildirmektir. Bütün kategorilerimiz artık yapaylık dönemine girmiştir; burada artık istemek değil istetmek, yapmak değil yaptırarak, değerli olmak değil değerli kılmak, bilmek değil bildirmek, zevk almaktan çok zevk aldırarak önemlidir.”

Batı medeniyetinin bugünkü durumunu dile getiren bu yazarların bütün eserleri, insanın ve insanlar arası ilişkilerin yok oluşuna bir ağıt, bir çığlıktır.

Schopenhauer ve Nietzsche’den sonra Michel Henry de aynı soruyu sormaktadır. **Yaşam, nasıl oldu da kendi kendini yok eder hale geldi?**

Aslında Batılı düşünürlerin bu soruyu daha önceleri sormaları gerekiyordu. Çünkü Batı, 1492’den bu yana farklı olanı ve “öteki”ni yok etti. Ama, Batı “öteki dünya”ya sayısız kötülük tohumları ekerken, kendisi geliyor ve büyüyordu. Bu nedenle Batılı düşünürler olayları göremediler ve zamanında yorumlayamadılar. Bugünkü Batının durumu ise aynen Baudrillard’ın şu sözleri gibi; “Artık büyümüyor,

Yazıların bütün hakları *İsmail Hakkı Küpçü*’ye aittir

www.ihkupcu.com

ur halini alıyoruz. Bu durumu en iyi kıyaslayabileceğimiz şey, kanserli metastazlar sürecidir. Bir beden, organik kurallar karşısında yenilmesidir.”

Batı dünyasının içine düştüğü diğer bir sıkıntı da ekonomik alandaki sanal değerlerin egemenliğidir. Durum, bugün henüz bunalım şekline dönüşmemiştir. Ama eğer gerçek ekonomi ile sanal ekonomi uzlaştırılmazsa -ki bazı Batılı yazarlara göre bu ütöpik bir umuttur- bunalım kapıdadır. **İnsanlık değerlerinin kaybolması süreciyle sanal ekonominin getireceği bunalım birleşirse, sonuç bütün dünya için felaket olabilir.**

İslamiyet, alış-verişi helâl, faizi haram kılmıştır. Malları üst üste yığmayı da yasaklamıştır. Böylece insanları, topluma faydalı işler yapmaya yönlendirmeye çalışmıştır. Müslüman kazancını, katma değer yaratan mal ve hizmet üreterek sağlamalıdır. Bu süreçte istihdam yaratmak daha çok takdir edilen çalışma şeklidir. Bu açılarından bakılınca **sanal ekonomik düzen, anlayış olarak İslamiyet’le yani Allah’ın istekleriyle bağdaşmamaktadır.** Kimse maddi zenginliklerini ölümlerinde yanında götürmeyeceği için İslâmiyet’te sosyal yardımlaşma ve çalışarak kazanma esas alınmıştır. Uygulamalardan anlaşılan odur ki, çok mal halkın refahını artırmamaktadır. Batı, sömürü ve sanal ekonomi düzeni sayesinde zenginleştikçe, bazı Batılı düşünürlerin ve halkın önemli bir kısmının şikayetleri de artmaktadır. **Batılı normal bir vatandaş artık sadece zenginlik istememektedir. Kaybolan insanlığın geri gelmesini arzulamaktadır.** Buna rağmen yüz, söz, cinsiyet, beden, irade ve kamu oyu her yerde insanlık dışı bir şekilde yeniden oluşturulmaktadır.

İsmail Hakkı Küpçü
kupcu@ihkupcu.com